

mation of which there is no official participation of states (governments). Consequently, for the implementation of international transport separately, the country is trying to create the necessary conditions to ensure a continuous traffic flow through its territory. Also, international associations are being created for international commercial and legal support.

Road transport plays an important role in international transport systems. Among other modes of transport, road transport is largely distinguished by a longer length of roads. When delivering goods «from door to door», road transport can participate as the only mode of transport, but it can also be involved in combined (multimodal) transportation.

Motor vehicle insurance is carried out by concluding an agreement with a domestic insurance organization licensed to insure motor vehicles, on the terms of the relevant Rules, developed and applied by the insurer itself.

The present sets new tasks for companies engaged in international transportation, which are formed under the auspices of rapid technological and technical development, new environmental standards. Addressing these issues is a priority in the strategic planning of the activities of international transport institutions.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Савченко Д.В., здобувач вищої освіти

*Науковий керівник: Болдовська К.П., канд. екон. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Нормативне регулювання будь-якого об'єкту бухгалтерського обліку є принциповим питанням для досягнення достовірності облікових даних та задоволення інформаційних потреб користувачів.

Порядок ведення бухгалтерського обліку та контролю виробничих запасів на підприємстві регулює ряд нормативно-правових документів, покликаних забезпечити:

- дотримання суб'єктами господарювання єдиних правил ведення бухгалтерського обліку, які носять обов'язковий характер, гарантують та захищають інтереси користувачів облікової інформації;

- достовірність та повноту необхідних даних для задоволення інформаційних потреб користувачів;

- захищеність споживачів продукції спиртової промисловості шляхом здійснення контролю та встановлення відповідальності тощо [1].

Порядок бухгалтерського обліку виробничих запасів визначається різними суб'єктами в межах їх повноважень та представлений трьома рівнями (міжнародний, державний і рівень підприємства), що будують систему нормативного регулювання бухгалтерського обліку виробничих запасів (рис. 1).

Так, основою бухгалтерського обліку виробничих запасів є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.1999 р. № 996, який визначає правові засади регулювання, організації ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні, в т.ч. щодо виробничих запасів, порядок оформлення первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку, обов'язки підприємств у проведенні інвентаризації, зокрема в частині відображення залишків виробничих запасів на дату складання балансу.

Питання методологічного наповнення бухгалтерського обліку виробничих запасів підприємства регулюють Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 і Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (МСБО) 2 «Запаси».

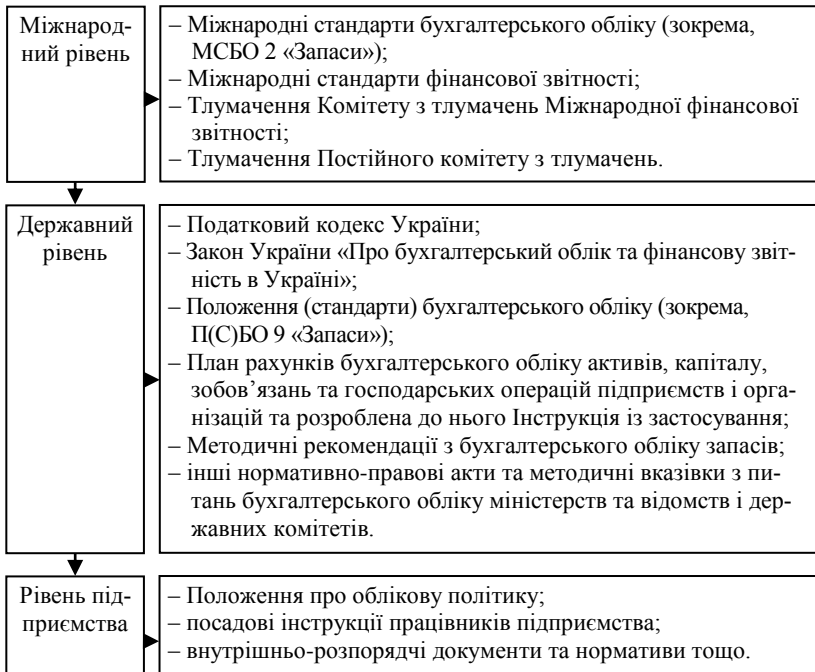

Рис. 1. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку виробничих запасів в Україні

Так, МСБО 2 встановлює особливості визнання й оцінки виробничих запасів при їх надходженні і використанні для підприємств України, які використовують міжнародні стандарти для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

П(С)БО 9 визначає методологічні засади формування в обліку інформації про виробничі запаси, регулює їх порядок оцінки і обліку на підприємстві та розкриття інформації в фінансовій звітності, регулює порядок здійснення операцій, пов'язаних із рухом виробничих запасів.

Оскільки національні стандарти з обліку були розроблені на основі міжнародних з урахуванням національних

особливостей економіки України, тому П(С)БО 9 має ряд спільних моментів з МСБО 2, зокрема, щодо умов визнання запасів і основних понять, пов'язаних з ними; рекомендації щодо використання методів оцінки запасів; розкриття інформації про запаси у формах фінансової звітності [2].

Окрім П(С)БО 9 «Запаси», порядок формування в обліку та фінансовій звітності інформації про виробничі запаси тією чи іншою мірою визначають:

– НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73, де окреслено мету, склад і принципи формування фінансової звітності, а також та вимоги до визнання і розкриття її елементів, у т.ч. при формуванні інформації про виробничі запаси;

– П(С)БО 16 «Витрати», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318, де визначено методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства (у т.ч. і витрати виробничих запасів) та її розкриття в фінансовій звітності. Зокрема, П(С)БО 16 визначається, що до складу прямих матеріальних витрат (як складової виробничої собівартості продукції) включається вартість сировини та основних матеріалів, що утворюють основу вироблюваної продукції, купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів, допоміжних та інших матеріалів, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат.

Необхідно відзначити, що крім П(С)БО 9 «Запаси» в Україні існують інші нормативні документи, безпосередньо спрямовані на регулювання обліку виробничих запасів, серед яких необхідно виділити Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2. Цей документ, зокрема, більш широко розкриває сукупний склад запасів для цілей бухгалтерського обліку. Також в

цьому документі розкривається документальне оформлення руху запасів, їх визнання та оцінка, порядок формування первісної вартості запасів, методи оцінки запасів при їх вибутті, бухгалтерський облік запасів тощо.

План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкція про його застосування, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291, визначають основні рахунки та субрахунки для систематизації інформації про виробничі запаси, а також регулюють порядок їх використання при здійсненні операцій з ними. Так, Планом рахунків передбачено рахунок 20 «Виробничі запаси» (має дев'ять субрахунків), який призначено для узагальнення інформації про наявність і рух належних підприємству запасів: сировини і матеріалів, купівельних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, палива, тари і тарних матеріалів, будівельних матеріалів, матеріалів, переданих в переробку, запасних частин, матеріалів сільськогосподарського призначення, інших матеріалів.

Так, провівши огляд таких нормативних документів як П(С)БО 9 і План рахунків, робимо висновок, що на відміну від П(С)БО 9, який не пропонує чіткого й однозначного тлумачення терміну «виробничі запаси» для цілей бухгалтерського обліку, План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій конкретно вказує на їх склад та перелік матеріальних цінностей, що мають обліковуватися як виробничі запаси підприємства.

Одночасно з цим, такі рахунки, як 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети» та 25 «Напівфабрикати» відповідно до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій не включається до складу виробничих запасів, а обліковуються окремо. У П(С)БО 9 підкреслюється участь виробничих запасів у всіх видах діяльності,

що також характеризує «виробничі запаси» як важливий об'єкт управління на усіх стадіях господарської діяльності, що знайшло віддзеркалення і в економічній літературі.

Отже, для цілей ефективного інформаційного забезпечення керівництва підприємства інформацією про склад, структуру, вартість та рух саме виробничих запасів до їх складу доречно віднести ті запаси, перелік яких запропоновано в Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. На нашу думку, такий підхід якнайповніше відповідає функціональному призначенню виробничих запасів.

Серед інших нормативно-правових актів, що регулюють облік виробничих запасів на підприємстві, можна зазначити:

– Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879 (визначає порядок проведення інвентаризації активів (у т.ч. виробничих запасів) і зобов'язань та оформлення її результатів);

– Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635 (визначає порядок формування облікової політики підприємства, у т.ч. і щодо виробничих запасів);

– Типові форми первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів, затверджені Наказом Міністерства статистики України від 21.06.1996 р. № 193 (визначає перелік і форми типових первинних документів, які можуть використовуватися підприємствами при обліку виробничих запасів, а також зазначає порядок їх заповнення з урахуванням обов'язкових реквізитів, що висуваються до документів);

– Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей,

затверджений Постановою Кабінету міністрів України від 22.01.1996 р. № 116 (визначає механізм визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, у т.ч. виробничих запасів);

– Порядок проведення дооцінки залишків товарно-матеріальних цінностей від 31.05.1993 р. № 37-20/248/07-104 (регулює порядок проведення дооцінки залишків матеріальних цінностей, у т.ч. виробничих запасів).

Таким чином, бухгалтерський облік виробничих запасів підприємства є складною системою, що має безліч нюансів та особливостей. Саме тому в нормативно-правовій базі виділено значну кількість документів, що регламентують порядок ведення їх обліку та відображення інформації про них у звітності.

Перелік посилань:

1. Ловска І. Д. Нормативне регулювання бухгалтерського обліку виробничих запасів спиртової промисловості. *Вісник ЖДТУ*. 2013. № 1 (63). С. 124–128.

2. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. *Все про бухгалтерський облік* : веб-сайт. URL: <http://vobu.ua/ukr/documents/accounting/item/natsionalni-polozhennya-standarti-bukhgalterskogo-obliku> (дата звернення: 02.04.2021).

DOCUMENTING INTERNATIONAL TRANSPORT: EXPERIENCE AND POSSIBLE MISTAKES

Sklyar Ya., student
Scientific adviser: Popova A., Cand. Sc. (Technology),
Associate Professor
Kharkiv National Automobile and Highway University

Documents and permits for international transportation have a legally enshrined list, in addition, the requirements for the carrier, his work experience and vehicles are indicated, howev-